Sampo Seppänen

12.5.2025

Ympäristövaliokunta
Eduskunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029

Energiateollisuus ry:n lausunto

Energiateollisuus ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Suomella on merkittävä potentiaali parantaa puhtaan siirtymän myötä talouden kasvua sekä lisätä verotuloja ja hyvinvointia. Laaja-alaisen puhtaan siirtymän toteutumiseksi on erittäin tärkeää huolehtia, että yritysten investointi- ja toimintaympäristö pysyy vakaana, ennustettavana ja mahdollisimman suotuisana. Näkemyksemme mukaan valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029 on pääpiirteittäin oikean suuntainen ja on tärkeää, että heikossa talouden tilanteessa panostetaan kasvun edellytyksiin. Suunnitelma sisältää myös joiltakin osin investointiympäristöä ja puhdasta siirtymää heikentäviä muutoksia.

Veropolitiikka

Verotuksen tulee olla yleisesti kannustavaa, vakaata ja energiasiirtymää edistävää. Näkymä on pääosin positiivinen, mutta suunnitelma antaa myös negatiivisia signaaleja investoinneille.

<u>Positiivisia linjauksia</u>

Suurten investointien verohyvitystä jatketaan. Päätös on ehdollinen EU:n valtiontukipoikkeuksien jatkolle. EU:n komissio on ehdottanut niiden jatkamista tietyin muutoksin myös vuoden 2025 jälkeen. Yksityiskohdat valtiontukisäännösten ehdoista varmistunee kesällä ja samalla selkeytyy mille hankkeille ja millä rajauksilla kansallisesti voidaan hyvitystä kohdentaa.

- Verohyvityksen jatko on tervetullut vastaus tukikilpailun jatkumiseen EU:n sisällä.
- Energiateollisuuden näkökulmasta valtiontukisäännöksien päivityksessä ja investointihyvityksen jatkumisessa tulee huomioida mm. biogeenisen hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen mahdollistaminen, puhtaalla verkkosähköllä tuotetun vedyn huomioiminen ja tukipolitiikan teknologianeutraalisuus (mm. SMR-ydinvoima lämmityksen puolelle)

Yhteisöverokantaa lasketaan 2 prosenttiyksiköllä 18 prosenttiin vuoden 2027 alusta. Alennus lisää Suomen houkuttelevuutta investointikohteena ja parantaa siten edellytyksiä puhtaan siirtymän hankkeiden toteuttamiselle tiukassa globaalissa kilpailutilanteessa.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

- Yhdessä investointien verohyvityksen kanssa yhteisöveron alennus luo hyvän pohjan investointien edistämiseksi.

Haastavia linjauksia

Julkisen talouden suunnitelmassa todetaan, että konesalien ja kaivostoiminnan sähköverotuet poistetaan. Käytännössä hallitus aikoo nostaa datakeskusten sähköveron ylempään veroluokkaan (I-veroluokka).

- Datakeskusten sähköveron nostolla olisi merkittäviä vaikutuksia energiayhtiöille mm. hukkalämpöjen hyödyntämisen kautta. Veron nousun uhka on jo nyt pysäyttänyt investointeja datakeskuksiin ja hukkalämpöjen hyödyntämishankkeisiin kaukolämmössä. Asialla on myös laajempi investointiympäristöön ja puhtaaseen siirtymään liittyvä ulottuvuus. Yllättäen ja jonkun toisen alan veron korvaajaksi ilmoitettu konesalien sähköveron yli 40-kertaistaminen on erittäin huono signaali Suomen maineelle vakaana investointiympäristönä.

Asiasta lausunnoilla olleen HE-luonnoksen perusteella päätös veronkorotuksesta on tehty hyvin puutteellisilla ja osin harhaanjohtavilla tiedoilla asiaan liittyvästä kokonaisuudesta. Erityisesti vaikutusarviot ovat hyvin vajavaiset kokonaisuuden kannalta.

- Ensisijaisesti veronkorotusta ei tulisi toteuttaa. Jollei konesalien sähköveromuutoksesta voida peräytyä, ratkaisuna voisi toimia konesalien energiatehokkuusvaatimusten kiristäminen teollisuuden sähköverokantaan oikeutetuille datakeskuksille. Esimerkiksi investointien sitominen voimakkaammin lämmön hyödyntämiseen olisi kannattavaa. Se kannustaisi investoimaan siten, että yhteiskunnalliset hyödyt olisivat mahdollisimman laajat.

Suomelle asetut taakanjakosektorin EU:n päästötavoitteet vuodelle 2030 johtavat vaikeasti saavutettavaan liikenteen päästövähennystavoitteeseen. Kehyskaudella on tarkoitus laskea polttoaineveron CO2-komponenttia 100 miljoonalla eurolla. Lisäksi ajoneuvoveroa muokataan ilmastopäästöjen kannalta epäedulliseen suuntaan.

- Verotoimenpiteillä hidastetaan liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamista ja liikenteen sähköistymistä.

Pidämme kuitenkin positiivisena, että tuloverotuksessa nollapäästöisten työsuhdeautojen alennettua verotusarvoa jatketaan vuoden 2029 loppuun.

TKI ja uudet teknologiat

Julkisen talouden suunnitelmassa tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta nostetaan hallitusohjelman ja T&K-rahoituslain tavoitteiden mukaisesti niin, että kansallisten tutkimus- ja tuotekehitysinvestointien osuus bruttokansantuotteesta nousee 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta nostetaan yli miljardilla eurolla tämän hallituskauden aikana.
Lisäksi energiasiirtymän T&K-toiminnan vauhdittamiseen kohdennetaan yhteensä 40 milj. euroa Business Finlandin T&K-valtuudesta ja Suomen Akatemian valtuudesta vuosina 2026–2029.

- Pidämme hyvänä, että TKI-panoksista pidetään kiinni vaikeassa valtiontalouden tilanteessa ja energiasiirtymä huomioidaan T&K-rahan kohdentamisessa.

Puhtaan energiantuotannon ja teollisuuden murrosta on edelleen edistettävä. Uusien energiatukien määrärahat laskevat huomattavasti aikaisempiin vuosiin verrattuna.

- Energiatuen määräraha uusille hankkeille vuosille 2026-2029 on hyvin alhainen. TEM:in myöntämistä isoista hankkeista 99 % on suuntautunut vuosina 2018-2023 uuden teknologian hankkeisiin. Näkemyksemme mukaan kilpailuilla markkinoilla kehittyneille tuotantomuodoille ei tarvita tukia, mutta T&K-panostuksien lisäksi uuden teknologian kaupallistamiselle ja demonstraatiohankkeille on tärkeä kohdentaa määrärahoja.

Investointien luvitus

Suunnitelmassa todetaan, että hallitus edistää talouskasvun edellytyksiä myös sujuvoittamalla investointiluvitusta. Puoliväliriihen yhteydessä hallitus totesi turvaavansa uuden lupaviranomaisen perustamisen yhteydessä sille riittävät resurssit. Hallitus huolehtii tiettyjen puhdasta siirtymää edistävien hankkeiden etusijamenettelyn jatkosta ja tarvittavasta resurssoinnista.

- Kirjaus on varsin tervetullut. Lupaus luvituksen resurssoinnin riittävyydestä on ensiarvoisen tärkeää erityisesti, kun valtionhallinnon toimintamenoihin muutoin kohdistuu vähennyspainetta.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan resurssit

Energia- ja ilmastopolitiikassa tullaan lähivuosina käsittelemään ja toimeenpanemaan merkittävä määrä EU:n ja hallitusohjelman mukaista lainsäädäntöä ja selvityksiä. Laadukkaaseen lainsäädäntötyöhön vaikutusarvioineen sekä käytännön toteutukseen neuvontoineen tarvitaan tarvittavat henkilöstöresurssit. TEM:in hallinnonalalla toimintamenoja tullaan vähentämään vuosina 2026-2029. Tämä luo riskin, että puhtaan siirtymän lainsäädäntöprosesseihin, EU-vaikuttamiseen ja käytännön jouhevaan toteuttamiseen ei ole riittäviä resursseja.

- Energiateollisuus on huolissaan TEM:in hallinonalaan kohdistuvista leikkauksista, etenkin jos ne kohdistuvat energiamurrokseen ja puhtaaseen siirtymään sekä niiden investointeihin liittyviin osastoihin.

Ystävällisin terveisin

Energiateollisuus ry
Sampo Seppänen
Asiantuntija
sampo.seppanen@energia.fi
(+358503407716)